T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 733
KARAR NO : 2015 / 732
KARAR TR : 26.10.2015

ÖZET : Davacı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nin 22.06.2015 gün ve 2013/9839 sayılı kararı ile sadece makul sürede yargılanma hakkına ilişkin kısım yönünden davasının kabulüne karar verilip, ihlal edilen diğer hakları yönünden, 'başvuru yollarının tüketilmemiş olması nedeni ile kabul edilebilir olmadığı'na ilişkin olarak verilen iki ayrı karar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu iddiası ile açılan davada; 2247 sayılı Kanun'un 24. Maddesinde öngörülen Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmesi, konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması, her iki kararın da kesinleşmiş olması, kararlarda davanın esasının hükme bağlanması, kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması şartlarından hiç birini taşımaması ve aynı kanunun 36. Maddesinin 3. Fıkrası hükmü gereğince de incelenmesinin mümkün olmaması nedenleri ile BAŞVURUNUN REDDİNE karar verilmesi gerektiği hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesi
İsteminde Bulunan (Davacı) : T.G.
Karşı Taraf (Davalı) : Anayasa Mahkemesi Başkanlığı

O L A Y :

1-HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI'NIN GİDERİLMESİ TALEBİNDE BULUNAN DAVACI 10.09.2015 TARİHLİ DİLEKÇESİNDE ÖZETLE;

Kendisinin 07 Eylül 1999 tarihinden 18 Ocak 2002 tarihine kadar Mardin Tarım İl Müdürü olarak görev yaptığını, bu süre zarfında tarımsal teşviklerde milyonlarca dolar usulsüzlük yapıldığını tespit ederek adli ve idari işlemler başlattığını, bu nedenlerle çetevari oluşumların "husumetlerinin odağı" haline geldiğini ve "suikast" girişimleri gerekçesiyle tarafına İl güvenlik komisyonunca iki sivil yakın koruma verildiğini,

Bu şekilde görev yaptığı sırada idare tarafından tayininin çıkarıldığını, 18 Ocak 2002 günü "hakim ve savcı kararı olmaksızın" ve "adli görevi olmayan", "adli kolluk olmayan" bir kısım JİTEM denilen Jandarma istihbarat personellerince "hukuken tanımsız" olan "sivil bir alana" cebren alındığını ve hakim ve savcı kararı ve bilgisi olmadan, adli görevi olmayanlarca üç gün burada alıkonulduğunu, üçüncü gün adli birime teslim edildiğini ve ancak üç gün sonra avukatla görüşme imkanı verildiğini, tarafına atılı suçlamaların söylenmediğini, beşinci gün çıkarıldığı sorgu hakimince zapta geçen taleplere rağmen suçlamalarla ilgili bilgi verilmeden tutuklandığını ve itirazların katalog gerekçelerle reddedildiğini,75 gün bu şekilde "rüşvet" suçlaması ile tutuklu kaldığını,

Tutuklu kaldığı süre boyunca, kendisi Türk kökenli olması nedeni ile 52 PKK zanlısı ile aynı koğuşta kalmaya zorlanarak kendisine psikolojik işkence yapıldığını, hazırlanan iddianame ile üzerine atılı suçun irtikap olduğunu öğrendiğini, Mardin 2.Ağır Ceza Mahkemesi'nin E:2002/97 kaydında açılan davanın ilk duruşmasında tahliye edildiğini ve 12 yıl 6 ay süren yargılama sonucunda hakkında "delil yetersizliği" gerekçesiyle beraatine karar verildiğini, kararın 04.06.2014 tarihinde kesinleştiğini,

Uğradığı tüm bu haksızlıklar nedeni ile 31/12/2013 tarihinde ve 04.06.2014 tarihinde olmak üzere Anayasa Mahkemesi'ne iki başvuru yaptığını, her iki başvurunun Anayasa Mahkemesi'nin 2013/9839 Esas sayılı dosyasında birleştirildiğini, 2013/9839 esasa kaydı yapılan başvuruda Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yargılama sırasında yapılan tüm hak ihlallerinin tespitinin istendiğini, 2014/12284 esasa kaydı yapılan başvuruda ise "gerekçeli karar hakkının" ihlalinin tespitinin istendiğini, Anayasa Mahkemesi'nin her iki başvuruyu 2013/9839 esasta birleştirilmesi neticesinde verdiği kararında başvuruyu sadece 36.md.si kapsamında "adil yargılama hakkının ihlali" kapsamında değerlendirdiğini ve "uzun yargılama" gerekçesiyle lehine manevi tazminata hükmettiğini, "GEREKÇELİ KARAR HAKKI VE AİHMS DE YER ALAN DİĞER TÜM İHLALLER" Yönünden ise "olağan kanun yollarına başvurulmadığı" gerekçesi ile başvurunun reddine hükmettiğini ve bu şekilde kararlar arasında olumsuz hüküm uyuşmazlığı doğduğunu,

Nitekim Anayasa Mahkemesinin görevli olduğu ihlal konusunda karar kesinleştiği halde iç hukuk yolunu belirsiz şekilde atıf yapmasının, haklarının eritilmesi sonucunu doğurduğunu ve "olumsuz hüküm olduğu" nda kuşku bulunmadığını,

Diğer taraftan; E.2013/9839 sayılı başvuru için Karar'da sadece "makul sürede yargılama yapılmaması" gerekçesiyle hükmedilen tazminat miktarının da "ölçülülük kriteri" gerekçesinin bulunmadığını, bu kararın kendisinin toplumda saygın bir kamu görevlisi iken; salt yolsuzluklarla mücadele ettiği için ve asli kadrosu veteriner hekim iken, 18 Ocak 2014 tarihli kamudaki hekimlerin tam gün yasası ile kendi nam ve hesabına çalışma yasağı getirilen yasa ile geçen sürede de, yargılama boyunca asli kadrosunun tarafına tanıdığı haklardan yoksun kalmış iken, itibari 12 yıl 6 ay "şüpheli" olarak ağır zarara uğramış iken, hangi kriter ile manevi tazminatın taktir edildiğinin belirtilmediğini,

Bunların yanı sıra, kendisine uygulanan işkence suçunun da, diğer haklar içinde eritilerek hükme bağlanmadığını, Sözleşmenin 5.maddesinin l/a bendinde "özgürlük ve güvenlik hakkına ilişkin" olan "sivil alanda alıkonulma" sına ilişkin hak ihlali dava dosyasında ve zabıtlarda delilleri ile sabit iken, bu ihlalin eritilerek uğradığı maddi manevi zararın da eritilmiş olmasının olumsuz hüküm uyuşmazlığına neden olduğunu, yine sözleşmenin "adil yargılanma hakkına ilişkin olan" 5.md/3.,4.,5. maddeleri ve yine Sözleşmenin 6.md./l.,2.,3.-a,b,c bentlerindeki hakları ihlal edildiği halde bu ihlallerinin tespitinin yapılmadığını belirterek;

Yüksek Mahkemece res'en gözetilecek sair nedenlerle ortaya çıkan görev uyuşmazlığının giderilmesi için anılan Başvuru Dosyaları Anayasa Mahkemesi'nden talep edilerek "hüküm uyuşmazlığı" konusunun giderilmesini ve Karar'ın bozulmasını ve tarafima 1.000.000 Lira manevi tazminata hükmedilmesine karar verilmesini talep etmiş ve bu şekilde oluştuğunu iddia ettiği hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesini istemiştir.

2-ANAYASA MAHKEMESİ'NİN HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI'NA KONU EDİLEN 22.06.2015 GÜN VE 2013/9839 ESAS SAYILI DOSYASINDA YAPILAN İNCELEME;

Davacı hakkında, Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 01.03.2002 gün ve 2002/228 sayılı iddianamesi ile rüşvet irtikap suçlarından dava açıldığı, Mardin 2.Ağır Ceza Mahkemesi'nin 21.02.2008 gün ve 2002/97 Esas, 2008/48 Karar sayılı kararı ile, davacının üzerine atılı suçları işlediğine dair yeterli delil bulunmadığı gerekçesi ile beraatine karar verildiği, kararın Maliye Hazinesi tarafından temyizi üzerine Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 19.01.2012 gün ve 2008/14810 Esas, 2012/145 Karar sayılı kararı ile rüşvet suçu yönünden onandığı, irtikap suçu yönünden ise soruşturma dosyasına dayalı karar verildiği gerekçesi ile bozulduğu, Yargıtay bozma ilamına uymak sureti ile yeniden yargılama yapan Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi neticede verdiği 08.05.2013 gün ve 20125/74 Esas, 2013/127 Karar sayılı kararı ile davacının üzerine atılı irtikap suçundan da delil yetersizliği nedeni ile beraatine karar verdiği, verilen bu karar da Maliye Hazinesi tarafından temyiz edildiği ve Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 04.06.2014 gün ve 2014/2746 Esas, 2014/6106 Karar sayılı kararı ile onandığı anlaşılmıştır.

Davacı söz konusu dosyada, rüşvet ve irtikap suçları ile yargılandığı Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2002/97 Esas sayılı dosyasında verilen 21.02.2008 tarih ve 2008/48 karar sayılı kararı ile beraatine hükmedildiğini, yargılamanın henüz devam ettiğini ancak 11 yıl 8 ay süren yargılama nedeni ile hem Anayasası'nın 36.maddesinde düzenlenen "Hak Arama Hürriyeti" nin, hem 141. Maddesinde düzenlenen "gerekçeli karar hakkı" nın, hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. Maddesinde düzenlenen "makul sürede yargılanma hakkı" nın ihlal edildiğini, ek olarak göz altında kaldığı süre boyunca işkenceye maruz kaldığını, konunun doktor raporu ile sabit olduğunu belirterek; Anayasa'nın 36. Maddesi kapsamında adil yargılanma hakkının ihlal edilmesi nedeni ile uğradığı maddi ve manevi zararın tazminine karar verilmesini istemiştir.

Yine davacı, Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 21.02.2008 gün ve 2002/97 Esas, 2008/48 Karar sayılı kararının, Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 19.01.2012 gün ve 2008/14810 Esas, 2012/145 Karar sayılı kararı ile rüşvet suçu yönünden onandığı, irtikap suçu yönünden ise soruşturma dosyasına dayalı karar verildiği gerekçesi ile bozulması sonrasında verdiği 08.05.2013 gün ve 20125/74 Esas, 2013/127 Karar sayılı kararın, Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 04.06.2014 gün ve 2014/2746 Esas, 2014/6106 Karar sayılı kararı ile onanması ve gerek irtikap ve gerekse rüşvet suçlarından yapılan yargılamanın beraati ile neticelenmesi sonrasında verdiği ikinci başvuru dilekçesinde; Mahkemenin beraat kararına ilişkin 'delil yetersizliği' şeklindeki gerekçesi dışında herhangi bir açıklama yapılmamasının Anayasa'nın 17. Maddesi ile koruma altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığının geliştirilmesi ve korunması hakkının ihlali niteliğinde olduğunu belirterek; buna ilişkin ihlalin Anayasa Mahkemesi'nce tespit edilmesine ve tespit kararından bir örneğin mahrum kaldığı hakların iadesine esas olmak üzere Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na gönderilmesine, mahrum kaldığı ödemelerin kendisine verilmesine esas olmak üzere Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı'na gönderilmesine, gerekçeli karardaki ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılmasına esas olmak üzere tespit kararından bir örneğin de Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı 2014/12284 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyasının Konu Yönünden Hukuki İrtibat nedeniyle 2013/9839 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, 2014/12284 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyasının kapatılmasına, incelemenin 2013/9839 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine 26/05/2015 gününde karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, davanın esası ile ilgili olarak verdiği, 22.06.2015 gün ve 2013/9839 Esas sayılı kararında ise; davanın başvurusunu, makul sürede yargılanma hakkının ihlali iddiası ile Yargılamanın sonucu itibari ile adil olmadığı iddiası noktalarında incelemiş ve;

Davacının, davanın yargılamanın adil olmadığı yönündeki başvurusunu Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 21.02.2008 gün ve 2002/97 Esas, 2008/48 Karar ile 08.05.2013 gün ve 20125/74 Esas, 2013/127 Karar sayılı kararlar aleyhine davacı tarafından olağan kanun yollarına başvurulmamış olması nedeni ile ' başvuru yollarının tüketilmemiş olması' nedeni ile kabul edilemez olduğuna hükmetmiş;

Davacının, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği yönündeki başvurusunu ise, başvuruya konu ceza davasının; hukuki meselenin çözümündeki güçlük, maddi olayların karmaşıklığı, delillerin toplanmasında karşılaşılan engeller, taraf sayısı gibi kriterler dikkate alındığında karmaşık olmaktan uzak olduğunu somut başvuru açısından farklı bir karar verilmesini gerektirecek bir yön bulunmadığını belirterek; on iki yıl dört aylık yargılama sürecinde makul olmayan bir gecikmenin olduğu gerekçesi ile kabul etmiş ve davacı lehine 11.650.00 TL manevi tazminata hükmetmiştir.

Davacı bu karar neticesinde, sadece makul sürede yargılanma hakkı yönünden tazminata hükmedilerek, diğer hak ihlallerinin makul sürede yargılanma hakkı içinde eritilmesi ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiği yönündeki iddiasının, yasal yollara başvurulması gerekçesi ile kabul edilemez olduğuna karar verilmesi hususlarının hüküm uyuşmazlığına neden olduğunu belirterek, Mahkememize müracaat etmiştir.

3- DANIŞTAY BAŞSAVCILIĞI VE YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI GÖRÜŞLERİNE MÜRACAAT EDİLMEME GEREKÇESİ

2247 sayılı Kanun'un hüküm uyuşmazlığını düzenleyen 24. Maddesinin son fıkrasında; "İlgili kişi veya makam Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini isteyebilir. Bu halde olumsuz görev uyuşmazlığının çıkarılması ile ilgili 15 ve 16 ncı maddelerdeki usul kuralları uygulanır." şeklindeki düzenleme ile, hüküm uyuşmazlığına ilişkin taleplerde, olumsuz görev uyuşmazlığına ilişkin aynı kanunun 15 ve 16. Maddelerinin uygulanacağı açıkça belirtilmiştir.

2247 sayılı Kanun'un 16. Maddesinde ise; "Uyuşmazlık Mahkemesi, olumsuz görev uyuşmazlığı ile ilgili dosyaların ilk incelemesi sırasında ve gerekli gördüğü hallerde ilgili Başsavcıların görüşünü de alarak, görevli yargı merciini belirten kararını verir." şeklindeki düzenleme ile, görüş için dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na ya da Danıştay Başsavcılığı'na gönderilmesi konusunda takdir yetkisi Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'na bırakılmıştır.

Bu kapsamda 2247 sayılı Kanun'un 6. Maddesinde "İlgili Başsavcılar veya görevlendirecekleri yardımcıları, gerekli gördüklerinde veya Mahkemece gerekli görülen durumlarda yazılı olarak düşüncelerini bildirirler veya toplantılarda sözlü açıklamalarda bulunurlar, oya katılmazlar." şeklindeki düzenleme ve dosya muhteviyatı birlikte değerlendirildiğinde, dosyanın görüş için ilgili Başsavcılıklara gönderilmesinin usul ekonomisi ve yargılamanın sürüncemede bırakılmaması ilkeleri yönünden yerinde olmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

4- İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 26.10.2015 günlü toplantısında: Raportör-Hakim Birgül YİĞİT'in 2247 sayılı Yasa'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın başvurunun reddi gerektiğine ilişkin sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

İdari ve adli yargı kararları arasında oluştuğu ileri sürülen hüküm uyuşmazlığının çözümü için; öncelikle hüküm uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 2592 sayılı Kanun ile değişik 24'üncü maddesinin birinci fıkrasında, "1 nci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir." hükmü yer almaktadır.

Anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:

a-Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmesi,

b-Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,

c-Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d-Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e-Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması,

Koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

2247 sayılı Kanun'un 24. Maddesi düzenlemesinden de açıkça anlaşılacağı üzere, hüküm uyuşmazlığı oluştuğundan bahsedilebilmesinin temel şartı, iki ayrı yargı koluna tabi iki farklı mahkeme tarafından verilmiş ve kesinleşmiş kararların bulunması gereğidir.

Ancak davacının, hüküm uyuşmazlığının giderilmesine ilişkin olarak Mahkememize verdiği 10.09.2015 tarihli dilekçesinde, farklı yargı kollarına ait iki farklı yargı organı tarafından verilen iki farklı hükmü dava konusu etmediği, Anayasa Mahkemesi'nce verilen 22.06.2015 gün ve 2013/9839 sayılı kararda, bir kısım hak ihlallerinin tespitine hükmedilmemiş olmasının, adil yargılanma hakkı yönünden 'yasal başvuru yollarının tüketilmediğini, kabul edilemezlik kararına gerekçe olarak göstermesinin hüküm uyuşmazlığına neden olduğunu ileri sürdüğü anlaşılmaktadır. Bu nedenle 2247 sayılı Kanun'un 24. Maddesinde öngörülen; Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmesi, konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması, her iki kararın da kesinleşmiş olması, kararlarda davanın esasının hükme bağlanması, kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması şartlarından hiç birini taşımayan başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Kaldı ki davacının hüküm uyuşmazlığına konu istemlerinin, 2247 sayılı Kanun'un 36. Maddesinin 3. Fıkrasındaki "Hüküm uyuşmazlığı durumunda yalnızca Anayasa Mahkemesi kararı göz önünde tutulur ve uygulanır." şeklindeki amir hükmü karşısında, değerlendirmeye alınması da kanunen mümkün değildir.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında,

Anayasa Mahkemesi'nin 22.06.2015 gün ve 2013/9839 sayılı kararına ilişkin olarak yapılan hüküm uyuşmazlığı başvurusunun 2247 sayılı Kanun'un 24. Maddesinde öngörülen Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmesi, konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması, her iki kararın da kesinleşmiş olması, kararlarda davanın esasının hükme bağlanması, kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması şartlarından hiç birini taşımaması ve aynı kanunun 36. Maddesinin 3. Fıkrası hükmü gereğince de incelenmesinin mümkün olmaması nedenleri ile başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği gerekmiştir.

S O N U Ç : 2247 sayılı Yasa'nın 24. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN REDDİNE, 26.10.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
ÖZGÜLDÜR	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN

-
-
-